

Bùi Văn Phú

Trình Công Sơn mất ngày 1.4.2001. Một trăm người đã đưa ông đến nơi an nghỉ cuối cùng ở Nghĩa trang Gò Đa, Bình Dương. Khi nhúng cành hoa, nhóm đã ném xuống mộ phần, đoàn người tiến ông vào lòng đất mới đã cất tiếng khóc ca:

Hết rồi nào hoá kiếp thân tôi
đến một mai về nơi hình hài nằm đây

...

ôi cát bụi phận này
vết máu nào xóa bỏ không hay

Tôi đó, mười năm đến ngày giờ Trình Công Sơn trong và ngoài nước đều có sinh hoạt tưởng niệm.

Trước đây những sinh hoạt này chỉ diễn ra tại địa phương. Năm nay có nhiều thông tin phổ biến kêu gọi biểu tình phần đông và tẩy chay những chương trình nhậm chức.

Ở Texas ngày 23.3 đã có chương trình “Nhảy cánh về bay” do Đài phát thanh V.O.V.N. - Tiếng nói Việt Nam tại Houston (1110 AM) tổ chức với 1.400 khán giả đến nghe Khánh Ly, Tuấn Ngọc, Trần Thu Hà, Quang Tuấn hát những bài Trình, dù nhiều người đoàn tụ quân nhân người Việt đã ra thông báo phần đông.

Nam California có nhóm The Friends đã mời đến tổ chức văn nghệ giới Trình Công Sơn ở hai miền nam bắc California với những tiếng hát gần gũi với những bài Trình là Khánh Ly, Cẩm Vân cùng những giọng ca trẻ sau này. Năm nay nhóm thực hiện chương trình “Đóa hoa vô tình” sẽ diễn ra vào tối ngày 29.3 ở Thành phố Garden Grove, Nam California.

Tại phòng sinh hoạt nhà báo Nguyễn Việt tại ngày 1.4 đến nay cũng có một chương trình do Nhóm Hoàng Ngọc Dũng thực hiện với chủ đề: “Ngồi lại với nhau: Trình Công Sơn và tây ban cầm” với tiếng đàn Nguyễn Xuân Thao. Tuy nhiên ban tổ chức vẫn ra thông báo rời chương trình đến một thời điểm khác chưa đến nay.

Chức trình
“Phúc âm buồn”
với nhà C Trnh
Công Sơn
San Jose.

Nhng tiếng nói phn đ i vi c t ch c trình di n nh c Trnh Công Sơn:

M t thông báo ph bi n ngày 21.3.2008 c a C ng đ ng Vi t Nam - Nam California và y ban B o v & Phát huy Chánh nghĩa Qu c gia kêu g i đ ng h ng tham gia bi u tình: “là m t s ph n kháng m nh m c a t p th ng i Vi t T n n C ng s n đ i v i nh ng âm m u vinh danh Trnh Công Sơn, m t tên c ng s n n m vùng ti p tay v i C ng s n Hà N i và ph n b i công cu c tranh đ u c a đ ng bào mi n Nam Vi t Nam”.

B n thông báo nh n m nh: “Trình di n nh c Trnh Công Sơn là ti p tay th c thi Ngh quy t 36 c a CSVN trong m t tr n giao l u văn hóa m t chi u, ph n l i anh linh c a h ng trăm ngàn dân quân cán chính đã hy sinh đ b o v mi n Nam Vi t Nam và đ ng bào b mình trên bi n c trên đ ng tìm t do, là nh c l i nh ng u t h n trong các tr i tù c i t o và nh ng đau th ng tri n miên c a dân t c Vi t Nam đ n ngày hôm nay d i s th ng tr c a đ ng CSVN”.

T Houston, bang Texas, ngày 22.03 T ng h i c u Chi n sĩ Quân l c Vi t Nam C ng hoà trong m t thông báo đã đ a ra nh ng nh n đ nh sau:

- Trnh Công Sơn là văn nô c a C ng s n Vi t Nam
- Trnh Công Sơn đã c ng tác và đ c ch đ C ng s n Vi t Nam u đ i
- Trình di n ca nh c Trnh Công Sơn là ti p tay cho Ngh quy t 36 c a CSVN d i chiêu bài tuyên v n, ru ng tinh th n đ u tranh c a

Công đ ng Ng i Vi t Qu c gia T n n Công s n t i h i ngo i.

Cũng t bang Texas, tuyên cáo c a y ban Phát huy Chính nghĩa Qu c gia vùng Dallas có nh ng nh n xét nh sau v nh c sĩ h Tr nh:

- Ngay sau ngày 30 tháng 4 năm 1975, Trò nh Công S n (TCS) công khai lên đài phát thanh Saigon kêu g i các ngh sĩ ca nh c hát bài "N i vòng tay l n" đ m ng chi n th ng CSVN c ng chi m mi n Nam Vi t Nam.

- Sau năm 1975, TCS đã đ c chính quy n CSVN đ cao, nâng đ , cung c p nhà c a và cho xu t ng ai qua Nga sô vi t nh c "Ánh sáng M c T Khoa" đ ca ng i Lê-nin và xã h i ch nghĩa c ng s n qu c t .

- TCS công khai vi t trên t Sài Gòn Gi i phóng ti t l đã vào m t khu Vi t Công đ ti p xúc công tác v i M t tr n Gi i phóng mi n Nam trong th i gian chi n tranh Vi t Nam.

*

Tôi đã vi t nhi u bài v nh c Trò nh Công S n, mà tôi g i là nh ng bài hát cho hoà bình Vi t Nam. M t s đ c gi g i th ph n bác v i lu n c nh nh ng thông báo, tuyên cáo đ n trên, ngo i tr vi c nh c đ n Ngh quy t 36 vì th i đi m 15, 20 năm tr c ch a có ngh quy t này.

Tôi không bênh v c cho Trò nh Công S n là c ng s n hay không c ng s n, nh t là vào th i đi m tr c năm 1975 khi tôi ch a đ n tu i đôi m i, không bi t nhi u v chính sách trí v n hay văn hoá v n c a nh ng bên can đ trong cu c chi n tranh trên quê h ng mình.

S xu t hi n c a Trò nh Công S n và Khánh Ly trong giai đ o n c a cu c chi n tranh t i Vi t Nam đã đ c gi i truy n thông n c ngoài ví nh đôi danh ca Bob Dylan và Joan Baez . M v i nh ng ca khúc kêu g i ch m đ t chi n tranh làm rung đ ng bao tri u trái tim ng i Vi t Nam, nh t là t ng l p thanh niên, là nh ng ng i s ph i đ i đi n v i

chi n tranh, v i cái ch t h n ai h t. Tôi cũng nh bao nhiêu thanh niên Vi t Nam khác mê nh c Tr nh, thu c nh c Tr nh vì i ca ông vi t ra là nh ng con ch đã xoáy xoay vào tâm th c tu i tr chúng tôi trong giai đ n đ t n c có nhi u ngh ch lí. Nh c Tr nh đ n v i chúng tôi nh vào nh ng ph ng ti n truy n thông đ i chúng, t s n tr ng h c, trong quán cà phê và nh t là nh có m t chính sách văn hoá thông tin không b ki m duy t kh t khe i mi n Nam Vi t Nam vào th i b y gi .

Biên bản nháp hát cho
quê hương Việt Nam 2
trên báo xuất bản ở Sài
Gòn trước năm 1975.

Theo tôi nghĩ, nếu ở Tranh Công Sơn có quan hệ và hoạt động cho công
sân thì cũng đã bắt giam như Huỳnh Tấn Mẫm, Ngô Kha, như
Đoàn Văn Đệ, Nguyễn Công Khẩn hay phả vào bóng bìa như Hoàng
Phổ Ngọc Tụng, Nguyễn Đức Xuân, Lê Văn Hộ. Nhưng tôi, dù trước
lính, Tranh Công Sơn đã được chú ý quan tâm trong giới lãnh đạo
miền Nam che chở, như Đệ tá Không quân Lưu Kim Cương, mà khi ông
trở lại trong một cuộc giao tranh vào tháng 5 năm Mậu Thân ở vòng đai
phi trường Tân Sơn Nhất, Tranh Công Sơn đã viết lên những lời ca bất
tủ:

Anh nam xuống
sau một lần đã đến đây
đã vui chơi trong cuộc đời này
đã bay cao trong vòm trời đời
rời nam xuống
không buồn bè không có ai
không có ai tình ngày
không có ai đời đời
ru anh ngủ vui mùa mưa a tời
trong nghĩa trang này có loài chim thoi

Anh nam xuống cho hồn thù vào lãng quên
tiền đả nhau trong một ngày buồn
đốt ôm anh đả vào cõi nguần
rời tôi đó trong trời rừng đã vắng anh
như cánh chim buồn rầu, như trái tim buồn tình
này đây một lần nhìn anh đến

nhỏ ng sót xa đành nói cùng hỏ không

Bỏ n bè còn đó anh biỏ t không anh
ngỏỏ i tình còn đây anh nhỏ không anh
vỏỏ n cỏ còn xanh, mỏ t trỏ i còn lên
khi bóng anh nhỏ cánh chim chìm xuỏ ng.

Vùng trỏ i nào đó anh đã bay qua
chỏ còn lỏ i đây nhỏ ng sáng bao la
ngỏỏ i tình rỏ i quên, bỏ n bè rỏ i xa
ôi tháng năm nhỏ ng dỏ u chân ngỏỏ i cũng bỏ i mỏ

Anh nỏ m xuỏ ng
nhỏ mỏ t lỏ n vào viỏ n du
đỏ a con xỏ a đã tìm vỏ nhà
đỏ t hoang vu khép lỏ i hỏ n hò
ngỏỏ i thành phỏ
trong mỏ t ngày đã nhỏ c tên
nhỏ ng sỏ m mai lỏ a đỏ n
nhỏ ng máu xỏỏ ng chỏ p chùng
xin cho mỏ t ngỏỏ i vỏ a nỏ m xuỏ ng
thỏ y bóng thiên đỏỏ ng cuỏ i trỏ i thên thang.

Năm ngoái, phim Đỏ t khỏ , thỏ c hiỏ n năm 1973 dỏỏ i thỏ i Viỏ t Nam Cỏ ng
hoà đã đỏỏ c phát hành, trong đó Trỏ nh Công Sơn diỏ n vai chính là mỏ t
nhỏ c sĩ, Trỏ nh Quân, phỏ n ánh khá thỏ c con ngỏỏ i cỏ a ông vỏ hoàn
cỏ nh sỏ ng và nhỏ ng sáng tác cho hoà bình Viỏ t Nam: “Tôi sỏ đi thăm”,
cho nhỏ ng goá phỏ cỏ a cuỏ c chiỏ n: “Em đi qua chiỏ u” và mongỏỏ c xây
dỏ ng quê hỏỏ ng đỏ nát sau chiỏ n tranh: “Dỏ ng lỏ i ngỏỏ i, dỏ ng lỏ i nhà”.
Trong phim, ngỏỏ i nhỏ c sĩ hỏ Trỏ nh còn là mỏ t con ngỏỏ i Viỏ t Nam có
tình thân ái và lòng quý mỏ n ngỏỏ i Mỏ , dù là mỏ t anh Mỏ lính đào ngũ
sa cỏ thỏ t thỏ . Nỏ u Trỏ nh Công Sơn là con ngỏỏ i cỏ ng sỏ n, ông đã
không nhỏ n đóng phim này. Sau này Trỏ nh Công Sơn có nhỏ ng cỏ hỏ i
đỏ n Mỏ nói chuyỏ n âm nhỏ c nhỏ ng ông không đi, ngay cỏ khi gỏ n cuỏ i

Đã có nhiều người quý mến mua báo ông ở Hoa Kỳ của bạn, nhưng ông mất mặt cho tôi. Tôi sao thế?

Trình Công Sơn
trong phim Đột kích,
thực hiện năm 1973
đúng thời
Việt Nam Cộng hoà.

Đã có nhiều bài viết về con người chính trị của Trình Công Sơn, nhưng tôi nghĩ vẫn còn là những điều khó hiểu. Bà Đặng Tuyet Mai, nguyên là phu nhân của cựu Thủ tướng Việt Nam Cộng hoà Nguyễn Cao Kỳ, vài năm trước đã phát biểu là Trình Công Sơn không theo cộng sản.

Mới đây, trong hồi ký của N.D.B. ^[1] của Nguyễn Mậu, cựu Đệ tá Cảnh sát, là chủ nhân huy tình báo Việt Nam Cộng hoà từ 1968 đến 1972, có đưa ra những số liệu rằng ông không đến để nhận lương và thưởng cho thấy Trình Công Sơn có hay không hoạt động cho cộng sản. Ông Mậu kể chuyện vào năm 1969 Trình Công Sơn bắt một đầu tư viên cảnh sát bắt giao cho Ngành Địch biệt và chính ông đã nói chuyện với Trình Công Sơn. Qua buổi nói chuyện đầu tiên, ông Mậu có cảm tưởng Sơn không phải là người cộng sản. Khi hỏi ông Sơn có hoạt động trí vấn? có viết những theo chế độ? có hoạt động cho hội văn nghệ sĩ yêu nước? thì câu trả lời của Sơn là không.

Ông kể cho Sơn nghe về những tài liệu ông có được cho thấy chính Bộ Chính trị miền Bắc mới lo sự bố trí công sự nghe nhạc phần chi của Truyn Công Sơn và chính phía chính quyền miền Nam đã cho phát thanh những bài nhạc này, với tiếng hát Khánh Ly, từ máy bay xuống để được nghe mòn Hồ Chí Minh để cho bố trí nghe, có thể là bài “Gia tài của Mẹ”. Kể xong ông Mậu hỏi Sơn nghĩ sao về chuyện này? Nghe rồi nhạc sĩ không trả lời, những trên nét mặt “sáng rỡ, niềm vui không giấu giếm, mặt long lanh hàm chứa sự thích thú và hài lòng đến cùng độ. Chúng tôi không nghĩ rằng anh vui mừng vì có tinh thần chung Cộng cao độ. Chúng tôi cũng không nghĩ anh giấu vui để tỏ ý chung Cộng trước mặt viên chức thuộc ngành công an. Anh đã vui vì tâm tư và ý tưởng để với quê hương tang tóc, với mặt cuộc chiến tàn tàn của phần phía chếm đất đã được gọi gọi đi xa, qua làn sóng đi đến với những người có trách nhiệm”. (N.D.B. tr. 222)

Tác giả Nguyễn Mậu ghi lại lời Truyn Công Sơn nói với ông:

“Tôi không kêu gọi hủi buông súng hay mang súng trở về như Bộ Chiêu Hồi, những tôi đã làm việc một cách thận trọng và rất thâm trầm như bài Lữ Sĩ Gìn Vỡ Nhau với lời nhạc “...đừng bỏ tôi... đừng bỏ tôi... đi hai mươi năm qua... còn gì cho anh... còn gì cho tôi... không còn gì... không còn gì... còn lại chiến tranh... hai mươi năm chinh chiến mệt mỏi không yên...” Và còn nhiều nữa, tôi đã nói thẳng với họ hãy vượt mặt trận áp, tập bố trí núi... mà trở về cùng với dân tộc đang chịu quá nhiều đau khổ những như bài Núi Vòng Tay Lữ Sĩ với câu kết luận “Vượt thác cheo leo... hay ta vượt đèo... từ quê nghèo lên phần lớn... nắm tay nắm lại biển xanh sông gọi... núi vòng tay lữ sĩ...” Tôi đã nói chuyện với họ như buổi gặp gỡ, như anh em chứ không phải như ông Bộ Trưởng Chiêu Hồi. Phương cách của tôi theo tôi nghĩ có thể thích hợp và được họ vui vẻ chấp nhận và lĩnh hội họ. Tôi thẳng yêu và kính trọng họ thật, với tình người thật, với tinh thần ruột thịt thật và muốn trở về với họ chút tâm sự thật. Tôi có thể bố công an, bố chính ông kể tôi những đó là sự thật tôi không giấu giếm. Cũng bằng cách này, tôi đã gióng lên tiếng chuông cảnh tỉnh cho những người chức cho chiến

tranh của bên này và của bên kia”. (sđd, tr. 223)

Tiếp xúc trực tiếp nhiều lần với Tranh Công Sơn, tác giả Nguyễn Mậu có nhận xét: “Anh Sơn rất vô tư trong chính trị, với lập trường không thiên vị, không theo những ngụy quyền gia trị t đ mà cũng không theo bọn Cộng Sản. Qua những lời tâm sự, có thể anh đã phải tránh qua, né lui, lúc chiến tranh, lúc hòa bình, dù là bọn những viên phải đi phó với Hoàng Phủ Ngọc Tường và vài ngụy quyền khác vẫn là cố sự trí với Cộng Sản”. (sđd, tr. 224)

Theo tác giả, ngụy quyền này “là một người sĩ có tâm hồn đang đau nhức với cái đau nhức của dân tộc và sáng tác vì cái đau nhức ấy”. (sđd, tr. 215).

Rồi ông Mậu nhận được Nguyễn Thanh Ty, tác giả của tập sách Về mặt quảng đại của Tranh Công Sơn, một người bạn gửi với Sơn ở trường sư phạm Qui Nhơn. Ông Ty nhận xét trong những năm chung sống với nhau không có đâu cho thấy Tranh Công Sơn là Việt Cộng. Những những liên lạc, gặp gỡ giữa Tranh Công Sơn với Hoàng Phủ Ngọc Tường trong giai đoạn này, 1965-1969, còn là một dấu hỏi lớn và có thể đó là những thủ tục của tình báo Việt Nam Cộng hoà mà ông Nguyễn Mậu có một phần trách nhiệm.

Tác giả Nguyễn Mậu đã tỏ ra ngạc nhiên khi nghe bài ca “Núi vòng tay lớn” đã được những “bên chức hữu Ba mươi tháng Tư” di chuyển theo một nghĩa khác, không như ý của Tranh Công Sơn trước đó ít năm.

*

Năm 1979, trước sự việc hàng trăm ngàn người Việt phải đi tù cải tạo sau chiến tranh, ca sĩ Joan Baez cùng với một trăm người khác đã ký tên trong một thư ngỏ, đăng trên các báo lớn ở Mỹ vào tháng 5.1979, kêu gọi Hà Nội tôn trọng nhân quyền. Khi đó phần lớn người phía Việt Nam đưa ra những bài viết của Nguyễn Khắc Viện (A Letter to Some

American Friends, Vietnam Courier, 7.79) và Lưu Quý Khu (Ai đi o di n cho n ngh sĩ Gio-an Ba-ye, Đ i Đoàn K t, 7.7.1979) đ ph n bác ca sĩ Baez đã thay đ i l p tr ò ng, ph n b i l i nhân dân Vi t Nam và vi c làm c a bà đang b C.I.A. l i d ng. Trên báo c a Vi t ki u yêu n c xu t b n Canada, Tranh Công Sơn cũng đã lên ti ng v b c th ng c a Joan Baez nh là m t vi c làm “ti p tay cho t b n th c sâu l i dao vào v t th ò ng c a dân t c Vi t Nam ch a đ c hàn g n” (Đ t Vi t, 14.10.1979). Đó cũng là th i gian Tranh Công Sơn Hu và sinh ho t trong H i Liên hi p Văn h c Ngh thu t Th a Thiên - Hu v i Hoàng Ph Ng c T ò ng.

Ngày đó tôi có đ t đ u h i r ò ng t i sao m t nh c sĩ tài ba, r t bén nh y tr ò c n i đau, tr ò c nh ng chia lià c a con ng ò i, đã vi t nhi u ca khúc nói lên n i th ng kh c a quê h ò ng, nh ng sau ngày đ t n c hoà bình, th ng nh t mà con ng ò i Vi t Nam v n còn ph i ti p t c kinh qua đau kh , m t mát nh ng ông l i không vi t lên đ c m t l i ca nào. Chuy n h c t p c i t o, chuy n v t biên, v t bi n, nh ng cái ch t vì bom mìn mà thanh niên Vi t ph i ti p t c hi sinh đ làm nghĩa v qu c t ò đ t n c lág gi ng không làm rung đ ng đ c con tim c a ông nh th i chi n tranh n a sao?

Đ u th p niên 1980, m t tình ca m i c a Tranh Công Sơn đ c truy n ra h i ngo i, bài “Em còn nh hay em đã quên” nh ng d i bút danh H ng Ng c. Bài nh c có s c thu hút ngay vì ai xa quê h ò ng mà lòng không ray r t nh v ch n cũ.

Em còn nh hay em đã quên
nh Sài gòn m a r i ch t n ng
nh ph x a quen bi t tên bàn chân
nh đèn đ ò ng t ng đêm thao th c
Sáng che em vòm lá me xanh

Em còn nh hay em đã quên
bên hàng xóm đôi khi ghé thăm

Có hai mùa vernal đi vernal
có con đường ngấm nghe ngấm nghe mả

Em ra đi nơi này vernal th
lá vernal xanh trên con đường nh
vernal xa vernal có tiếng Me ru
có tiếng em th
có chút ngấm trong tiếng gà tr

Em còn nhớ hay em đã quên
nhớ đường dài qua cầu lười
nhớ tiếng con kênh nơi hai giong sông
nhớ ngả th ngoi ô xa vng
nơi xôn xao hàng quán đêm đêm

Em còn nhớ hay em đã quên
trong lòng phố mả đêm trối chân
đi hiên nhà n c dâng tràn
phố bng là giong sông u n quanh

Em còn nhớ hay em đã quên
nhớ Sài Gòn nhớ ng chi u ng p gió
lá hát nhớ mả a su t con đường đi
có m t đường vàng hoa nhớ g m
có không gian màu áo bay lên

Em còn nhớ hay em đã quên
khi chi u xu ng bên sông n c lên
én nô đùa gi a phố nhà
có ngấm vàng l c trên l đi

Em ra đi nơi này vernal th
vernal có em trong tim của m
thành phố vernal có nhớ ng c m

Vẫn sống thiếp tha

Vẫn lập lánh hoa trên đường đi

Em còn nhớ hay em đã quên
nhớ Sài Gòn nhớ ng chi u g p g
nhớ món ăn quen nhớ ly chè th m
nhớ bàn bè chào nhau quen tiếng
phở em qua ghế ch ngồi quen tên

Em còn nhớ hay em đã quên
quê nhà đó bao năm có em
có bóng dĩa có câu hò
có con đò ch m a n ng đi

Sau đó là bài “Mũi ngày tôi chôn một niềm vui”

Mũi ngày tôi chôn một niềm vui
chôn những bông hoa và những n c i
tôi nhớ tiếng tr i m i em gi l y
đ m t em c i t a lá bay

Mũi ngày tôi chôn đường mình đi
đường đ n anh em đường đ n bàn bè
tôi đi em v bàn chân quen quá
th m lá me vàng l i b c qua

Và nhớ th tôi sống vui từng ngày
và nhớ th tôi đ n trong cuộc đời
đã yêu cuộc đời này bằng trái tim của tôi

Mũi ngày tôi chôn một niềm vui
cùng với anh em tìm đ n m i ng i
tôi ch n n i này cùng nhau ca hát
đ th y tiếng c i r n rã bay

Mỗi ngày tôi chôn mọt lộn thối
chôn tiếng ru con nhóc vào đời
tôi chôn nỗi ngढ़y, chôn cơn mưa tối
đỏ lúa reo mốt ngढ़ tay

Và nhóc thóc tôi sống vui từng ngày
và nhóc thóc tôi đởn trong cuộc đời
đã yêu cuộc đời này bằng trái tim của tôi

Mỗi ngày tôi chôn nỗi thối yên
nhìn rõ quê hương, nỗi nghĩ lộn mình
tôi chôn nỗi buồn vì sao tôi sống
vì đời nó có cơn mọt trái tim

*

Trong di sốn âm nhạc Truyện Công Sơn đời tôi, ca khúc trong bài “Gia tài của Mẹ” có lẽ vẫn còn tiếp tục làm rung động con tim người Việt với hình ảnh chiến tranh và tình yêu lại đời nó có.

Một ngàn năm nô lệ giặc Tàu
một trăm năm đô hộ giặc Tây
hai mươi năm nỗi chiến từng ngày
gia tài của mẹ, một rừng xương khô
gia tài của mẹ, một núi đढ़y máu

Một ngàn năm nô lệ giặc Tàu
một trăm năm đô hộ giặc Tây
hai mươi năm nỗi chiến từng ngày
gia tài của mẹ, ruộng đढ़y khô khan
gia tài của mẹ, nhà cháy từng hàng

Một ngàn năm nô lệ giặc Tàu

một trăm năm đô hộ giặc Tây
hai mươi i năm nôi chí n tng ngày
gia tài của m, một b n lai căng
gia tài của m, một lũ b i tình.

Một ngàn năm nô lệ giặc Tàu
Một trăm năm đô hộ giặc Tây
Hai mươi i năm nôi chí n tng ngày
Gia tài của m để l i cho con
Gia tài của m là n c Việt bu n

Đ y cho con tình nói th t thà
M mong con ch quên m u da
Con ch quên m u da n c Việt x a

M mong con mau b c v nhà
M mong con lũ con đ ng xa
Ôi lũ con cùng cha quên h n thù

L i ca này và nhi u ca khúc khác có trong bài viết “Cu c hành trình làm
ng i Việt Nam qua Tranh Công Sơn” của Th Uyên in trong t p đ n
văn “Đ n đ ng chí n binh” (tr. 101-117) xuất b n năm 1970 ở Sài
Gòn. Sau ngày Tranh Công Sơn m t, trong n c đảng l i bài này trong
tuy n t p “Tranh Công Sơn: cu c đ i, âm nh c, th , h i ho & suy
t ng”(tr. 193-200) nh ng c t b nh ng câu đ u của bài hát, ch gi 6
câu cu i, vì lãnh đ o Việt Nam không ch p nh n cu c chí n đã qua là
n i chí n, nh Tranh Công Sơn đã nhìn th .

Nhi u đ n văn của Th Uyên nh c đ n s can đ cu ngo i bang
Nga-M -T u và b n ch t phi lí của cu c chí n cùng m t s ca t khác
của Tranh Công Sơn trong b n g c cũng đã b c t b , nh “Ngày dài
trên quê h ng”, “Tình ca ng i m t trí”.

*

Đã có nhiều bài viết,
nhưng con người chính trị
của Trình Công Sơn vẫn
khó hiểu và gây tranh cãi.

Bàn về con người chính trị của Trình Công Sơn là một đề tài gây nhiều tranh cãi. Ở đây tôi chỉ muốn đưa ra nhận xét là nếu Trình Công Sơn không sống ở miền Nam thì những Kinh Việt Nam, Ca khúc da vàng, Tạp chí thực mạt trí, Thơ n thối quê hương – tình yêu và thân phận và những băng nhạc Hát cho quê hương Việt Nam với tiếng hát Khánh Ly đã không được ra đời và tài năng của Trình Công Sơn nếu rơi vào chế độ miền Bắc thì cũng chung số phận như Văn Cao, như Trần D.

Trong những năm cuối đời, Trình Công Sơn sáng tác bài “Tiên thoái lộ ng nan” mà theo nhiều người thân với ông kể lại đó là phần ánh đúng con người chính trị của Trình Công Sơn nhất, là phần chịu đau đớn ng giữa hai miền đời.

Gia tài âm nhạc của Trình Công Sơn để lại, nhất là những bài ca cho hoà

bình Việt Nam là nhạc ca khúc đã làm nên tên tuổi Trình Công Sơn, chứ không phải nhạc tình ca, đáng lý ra phải được tiếp tục hát lên, tiếp tục vinh danh vì nhạc có một xã hội tiếp nhận được và có nhân bản mà nhạc ca thì đó đã được khai sinh.

Ngày nay trong nước vẫn còn cảm thấy bị nhiều ca khúc vì hoà bình, trong khi họ lại nghe thấy phần đời của nhạc Trình, cả hai việc đều không thể hiện lý tưởng tiếp nhận nhân bản mà còn ngược lại Việt Nam đã hưởng phúc và theo đuổi.

(Nh trong bài của tác giả)

(01.04.2008)

Nguyễn Mậu, N.D.B. Ngành Đặc Biệt (Special Branch) Tập I, tác giả tiếp xuất bản, San Jose 2007.

Phụ lục:

1. Tôi sẽ đi thăm

Khi được nước tôi thanh bình
tôi sẽ đi thăm
tôi sẽ đi thăm
một phần đời họ
đi thăm một con đường nhiều họ

Khi được nước tôi không còn chiến tranh
bên bè mặt y đũa
vua xanh năm m

Khi đi t n c tôi thanh bình
tôi s đi thăm
tôi s đi thăm
c u g y vì mìn
đi thăm h m chông và mã t u

Khi đi t n c tôi không còn gi t nhau
Tr con đi hát đ ng dao ngoài đ ng

Khi đi t n c tôi thanh bình
tôi s đi không ng ng
Sài gòn ra Trung, Hà N i vô Nam
tôi đi chung cu c m ng
và mong s quên chuy n non n c mình.

Khi đi t n c tôi thanh bình
tôi s đi thăm
tôi s đi thăm
đi thăm nhi u nghĩa đ a bu n
đi xem m bia đ u nh n m

Khi đi t n c tôi không còn chi n tranh
M già lên núi tìm x ng con mình

Khi đi t n c tôi thanh bình
tôi s đi thăm
tôi s đi thăm
làng xóm thành đ ng
đi thăm t ng khu r ng cháy nám

Khi đi t n c tôi không còn gi t nhau
M i ng i ra ph m i rao n c i

Khi đi t n c tôi thanh bình

tôi sẽ đi không ngừng
Sài gòn ra Trung, Hà Nội vô Nam
tôi đi chung cuộc cũng
và mong sẽ quên chuyện non nước mình

2. Em đi trong chiểu

Em đi qua cửa có gió bay theo
Thị bùng khăn tang trống giã a khung chiếu
Em đi qua cửa có lá xôn xao
Mặt giòng sông sâu chôn huyệt thối ngầu

Em đi qua cửa chôn chiếu trên vai
Ngắm buồn trên môi trái tim đã hoại
Mặt ngời ngời nếm xuồng mọt ngời ngời này đây

Em đi qua cửa mặt huyệt mây bay
Em đi trong chiếu mặt đời khôn người
Mặt đời riêng ai mong ai.

Em đi qua cửa tiếng súng vang theo
Làng mạc quê hương có dáng buồn rầu
Em đi qua cửa có gió hiu hiu
Thị lòng em xa đời mãi này nào

3. Đang lên ở nơi, đang lên ở nhà

Ta cùng lên đời
Đi xây nơi Việt Nam
Bàn chân ta đi mau đi sâu vô tận rừng cao
Vác nhọc cây rừng to
vực này đây ta xây dựng nhà

Đông làng mới cho dân ta vui
Đông nhà mới cho miền quê

Trên những con đường
Vang bước những người dân chân
Bàn chân ta lên non ra sông ra biển xanh
Gánh đá mang về Kinh
vườn này đây ta xây làm vườn
Đông nhà mới trên đất nát này
Đông đời mới trong nước mới

Sức sống trong bàn tay trong bàn chân
Ngẩng đầu đi lên bàn tay hăng
Nhà lập lập lập trên Việt Nam
Nồng máu nung lòng anh nung lòng tôi
Đuổi mìn lên
Đông thêm nhanh
Nhà trên non xuống đất xuống biển

Ta cùng lên đường
Đi xây lập lập do
Lòng người dân ta xa hoang vu nay hết buồn lo
Nhớ ngấm máu mai Việt Nam
Tình ta bay theo sóng người nước
Đông người mới như cây sang mùa
Ngẩng đầu vượt biển nhớ người xa

Ta cùng lên đường
Đi xây lập lập tình thương
Lòng máu ta xa kia bao la như Thái Bình Đông
Nhớ người đời là sông
Mong hôm nay xóa hết căm hận
Mười năm phù sa đắp trên điêu tàn
Lòng nhân ái lên nước hồng

4. Lối ghen với nhau

Lối ghen ghen lối với nhau

Ngồi ghen nhau hèn

Ngồi kề bên nhau

Đừng bỏ tôi đi hai mươi năm rồi

Còn gì cho anh

Còn gì cho tôi

Còn gì cho em

Không còn gì

Không còn gì

Còn lối chiến tranh

Đêm Sông Hương nhưng nhớ

Ngày Cầu Long môn

mới thấy gì

Một một ngày Hương Hà góp Hội Trưng Dâng

Đây quê hương trông ngóng

và mới chờ mong

mong nhớ gì

Mong tìm lối một ngày giặc ngọ bình yên

Lối ghen ghen lối với nhau

Ngồi ghen nhau hèn

Ngồi kề bên nhau

Từng hàng từng hàng đau

Trên cây u sầu

Hết rồi cho anh

Đi lối cho em

Từng ngày mang tên

Sao còn buồn

Sao thù hèn

Tôi hèn đất đen

Gửi thắm gửi thắm với nhau

Gửi bông tên anh

Gửi bông tên em

Mặt trời quê hương

Soi chung da mình

Lời gửi anh

Lời gửi em

Lời gửi nhau thêm

Không còn gì

Không còn gì

Còn lại trái tim

Hai mươi năm chinh chiến

Mong không yên

Quanh chúng mình

Ôi tình ngày tuổi này máu lệ nh trong xương

Hai mươi năm tôi lệ

Thù hận vai mang

Chưa có lệ

Chưa mặt lệ tìm được cội nguồn bình yên

Gửi thắm gửi thắm với nhau

Gửi thắm tên anh

Gửi thắm tên em

Thù hận xin quên

Đây quê hương mình

Còn gì đâu anh

Còn gì đâu em

Tuổi nh cô đơn

Thôi đừng buồn

Thôi đừng buồn

Tôi lòng núi sông

5. Núi vòng tay lớn

Rừng núi dang tay núi lớn biển xa
Ta đi vòng tay lớn mãi đời núi sông hà
Mặt đất bao la anh em ta với
Gặp nhau mừng nhớ bão cát quay cuồng trời rừng
Bàn tay ta nắm núi tròn mặt vòng Việt Nam

Cười gió đêm vui núi ngày
Giòng máu núi con tim đang lo
Đông tình người trong ngày mới
Thành phố núi thôn xa với với
Người chết núi linh thiêng vào đời
Và núi cười núi trên môi

Tên Bác vô Nam núi liến nắm tay
Ta đi tên đang hoang vu với tên núi đời
Với tên thác cheo leo
Tay ta với tên đèo
Tên quê nghèo lên phố lớn
Nắm tay núi liến biển xanh sông gấm
Núi liến nắm tay vòng tên sinh

6. Ngày dài trên quê hương

Mặt người già trong công viên
Mặt người điên trong thành phố
Mặt người nắm không hiểu thì
Mặt người người nghe bom nổ.

Mặt người người hai mươi năm
Nhìn hồ châu đêm rực sáng
Đàn trẻ nhớ quen bom đời

Ngô i Việt n m v i v t th ng.

M Việt n m hai m i năm
X ng da m m
Đ i gi sông núi thiêng
M t màu vàng trên da th m
Nên gi gìn màu lúa chín quê h ng.

M t ngày dài trên quê h ng
Ngày Việt Nam hoang tàn quá
M t ru ng đ ng tr đ t đ
M t đàn bò không lu ng c .

M t ngày dài trên quê h ng
Ng i Việt Nam quên mình s ng
M t ng c tù nuôi da vàng
Ng i Việt n m nh n c non.

Ngày th t dài trong âu lo
R i t ng đêm bom đ n phá
Ng i Việt nhìn sao xa l
Ng i Việt nhìn nhau căm thù.

M t ng c tù trên quê h ng
Ng i Việt Nam quên nỗi gi ng
Ng i t ng ngày xây u t h n
R i t ng ngày nát d u bom.

M t ngày dài trên quê h ng
B y tr th nay đã l n
M t ng i già lo âu nhìn
Ng i già ch c n gió l ng

M t ng i ng i hai m i năm

Cuộc buôn vui lý rồ u đờng
Ngồi i Việt nào da không vàng
Mặt Việt nào nhá xác con

7. Tình ca ngồ i mặt trí

Tôi có ngồ i yêu
chết trờn Pleimé
Tôi có ngồ i yêu
ở chiờn khu D
chết trờn Đờng Soài
chết ngoài Hà Nội
chết vớ i vàng dờc theo biên giới

Tôi có ngồ i yêu
chết trờn Chu Prong
Tôi có ngồ i yêu
bá xác trôi sông
chết ngoài ruờng đờng
chết rờng mặt mùng
chết lờn lòng mình cháy nhá than

Tôi muờn yêu anh yêu Việt Nam
Ngày gió lờn tôi đi môi gờ i thờ m
Gờ i tên anh, tên Việt Nam
Gờn nhau trong tiếng nói da vàng

Tôi muờn yêu anh yêu Việt Nam
Ngày mớ i lờn tai nghe quen đờn mìn
Thờ a đôi tay, dờ làn môi
Tờ nay tôi quên hờ t tiếng ngồ i

Tôi có ngồ i yêu

Chết trên A sao

Tôi có ngổ ngi yêu

nhóm chết cong queo

chết vào lòng đèo

chết cảnh nhảm nhảm

chết nghìn ngàn mình không manh áo

Tôi có ngổ ngi yêu

chết trên Ba Gia

Tôi có ngổ ngi yêu

và chết đêm qua

chết thốt tình cờ

chết chớ ng nhảm nhảm

không hận thù, nhóm chết nhảm nhảm

8. Tiễn thoái lui ng nan

Tiễn thoái lui ng nan đi về lữ đoàn

Tình đôi ngổ ngi tiễn thoái lui ng nan

Mây bay khắp chân mả cõi xa

Vàng phai nhè nhảm chi u hôm cớ a nhà

Tiễn thoái lui ng nan đi về lữ đoàn

Ngày xưa lữ đoàn tiễn thoái lui ng nan

Mây bay khắp chân mả cõi xa

Vàng phai nhè nhảm chi u hôm cớ a nhà

Tiễn thoái lui ng nan đi về lữ đoàn

Ngày xưa lữ đoàn không biết về đâu

Về đâu cuội ngõ, về đâu cuội trại

Xa xăm tôi ngổ ngi tìm giặc mả

Xa xăm tôi ngổ ngi tìm lữ tôi

Tình thái lòng người nan đi về lòng đời
Ngày nay lòng đời là gì thì không